

**ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางอิเล็กทรอนิกส์
และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัล
ตามพระราชบัญญัติควบคุมแอลกอฮอล์ พุทธศักราช 2551¹**

คณินิษฐ์ เลิศเดชธนพงศ์²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางอิเล็กทรอนิกส์ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัล ตามพระราชบัญญัติควบคุมแอลกอฮอล์ พุทธศักราช 2551 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง ความหมาย ประวัติความเป็นมาและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจถึงสาเหตุและเหตุผลที่มีการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น เนื่องจากอัตราการตายและพหุผลภาพอันมีสาเหตุมาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือการดื่มสุรา นั้นส่งผลกระทบต่อชีวิต อีกทั้งการดื่มแอลกอฮอล์ยังก่อให้เกิดโรคเรื้อรัง เช่น ระบบทางเดินอาหารอักเสบ โรคหัวใจและหลอดเลือด มะเร็งที่อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย ยกตัวอย่าง มะเร็งตับ มะเร็งในช่องปาก มะเร็งหลอดอาหาร ฯลฯ ซึ่งประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในประเทศที่มีอัตราการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณสูงเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก โดยสาเหตุสำคัญนั้น ได้แก่ ประชาชนไทยมีความผูกพันกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาแต่ช้านาน โดยถูกใช้ในงานเฉลิมฉลอง ในงานพิธีมงคลต่าง ๆ หรือ เพื่อทดแทนยาเนื่องมาจากความเชื่อ ซึ่งเหล่านี้ล้วนถ่ายทอดมาสู่ยุคปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ความต้องการให้สังคมไทยปลอดจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างแท้จริงจึงเป็นเรื่องที่กระทำได้ไม่ยากายนัก ด้วยสาเหตุดังกล่าว ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีหน้าที่รับผิดชอบในการลดผลกระทบที่เกิดจากการดื่มแอลกอฮอล์ แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้เท่าที่ควร

นอกจากปัญหานั้นเนื่องมาจากการเกิดอุบัติเหตุ ยังพบปัญหาการใช้ความรุนแรงภายในครอบครัวที่มีสมาชิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการใช้ความรุนแรงต่อผู้อื่น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวโดยสามเณรที่ดื่มจนเมามากมีการทำร้ายร่างกายภรรยา และล่วงละเมิดทางเพศ เชื่อว่า สถิติการกระทำความผิดที่เกิดจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยังมีอยู่อีกเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นอีกเรื่อย ๆ

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางอิเล็กทรอนิกส์ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัล ตามพระราชบัญญัติควบคุมแอลกอฮอล์ พุทธศักราช 2551 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.กัลยา ตันศิริ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ตันศิริ และรองศาสตราจารย์สุรินทร์ รัตนวราห

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ดังนั้นเมื่อปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการดัดแปลงเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ ประเทศไทยจึงได้มีการจัดทำกฎหมายขึ้นมาควบคุม ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ พุทธศักราช 2551 โดยมีเจตนารมณ์ ในการควบคุมเครื่องยนต์แอลกอฮอล์รวมทั้งการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟู ผู้ติดเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ช่วยเสริมสร้างสุขภาพของประชาชนโดยให้ตระหนักถึงภัยที่เกิดจากเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ได้โดยง่าย

จากการศึกษาทำให้ทราบว่าปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการขายเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ทางอิเล็กทรอนิกส์ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัล ตามพระราชบัญญัติควบคุมแอลกอฮอล์ พุทธศักราช 2551 ยังไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุมด้วยกันหลายประการ ซึ่งสรุปได้ ดังต่อไปนี้

ปัญหาประการแรก การควบคุมเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ ในเรื่องอายุ และวัน เวลา ยังมีการตีความที่คลุมเครือ ไม่ชัดเจน อีกทั้งยังมีความซ้ำซ้อน และยังไม่สามารถควบคุมได้เท่าที่ควร เนื่องจากตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ พุทธศักราช 2551 มีการกำหนดอายุขั้นต่ำในการห้ามจำหน่ายเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ให้แก่ผู้บริโภค ที่ห้ามจำหน่ายเครื่องยนต์แอลกอฮอล์แก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ แต่ในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พุทธศักราช 2546 ได้มีการวางหลัก ในการห้ามจำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราหรือ บุหรี่แก่เด็ก โดยตามพระราชบัญญัตินี้ ได้ให้นิยาม หรือความหมาย ของคำว่า เด็ก หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์

ซึ่งเมื่อพิจารณากฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวแล้ว หากตีความหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พุทธศักราช 2546 โดยใช้ความหมายของ เด็ก ว่าเป็น บุคคลที่อายุต่ำกว่า สิบแปดปีบริบูรณ์ แต่พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ พุทธศักราช 2551 มีการกำหนดห้ามจำหน่ายเครื่องยนต์แอลกอฮอล์แก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่ายี่สิบปี บริบูรณ์ ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความแตกต่างกัน เพราะเมื่อบัญญัติไว้ไม่เหมือนกัน ทำให้เกิดปัญหาพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ ไม่สามารถระบุว่าจะใช้บังคับอย่างไร ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนไม่สอดคล้องกัน

ส่วนเรื่องที่เกี่ยวข้อง วัน เวลา ห้ามขายเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ ที่พบความซ้ำซ้อนของกฎหมาย กล่าวคือ กฎหมายออกตามความใน พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ พุทธศักราช 2551 ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการ กำหนดวันห้ามขายเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2558 ห้ามผู้ใดขายเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษาและวันออกพรรษา ยกเว้นการขายเฉพาะร้านค้าปลอดอากรภายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ ซึ่งหากพิจารณาแล้วพบว่าเกิดปัญหา เนื่องจากกฎหมายฉบับดังกล่าวได้ห้ามจำหน่ายเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ทั้งวัน แต่หากมีผู้ประกอบการรายใดดำเนินการจำหน่ายเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางศาสนาดังกล่าว แต่ จำหน่ายแค่ในช่วงเวลา สิบเจ็ดนาฬิกาถึงสิบสี่นาฬิกา และ สิบเจ็ดนาฬิกาถึงยี่สิบสี่นาฬิกา โดยถือเอา ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการ กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ พุทธศักราช 2558 จึงอาจทำให้เกิดความ

สับสนได้ว่ากรณีดังกล่าวผู้ประกอบการกระทำความผิดหรือไม่ ควรถือกฎหมายฉบับใดเป็นหลัก เป็นปัญหาที่ต้องแก้ไข

ส่วนปัญหาประการต่อมา เป็นเรื่องของการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ออกประกาศ ตามความในมาตรา 4 และมาตรา 30 (6) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พุทธศักราช 2551 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือลักษณะอื่นใดตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ นายกรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ จึงได้ออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ พุทธศักราช 2563 ในประกาศดังกล่าวนี้ ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือบริการที่เกี่ยวข้องกับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ต่อผู้บริโภคโดยตรง หรือเป็นการดำเนินการใดๆ ในลักษณะการเชิญชวนให้ซื้อ การเสนอขายหรือการขายสินค้าหรือบริการต่อผู้บริโภคโดยตรงด้วยการตลาดหรือบริการการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในลักษณะของการสื่อสารข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ขายและผู้บริโภคซื้อขายได้โดยไม่ต้องพบกัน ประกาศฉบับดังกล่าวนี้ เหตุผลก็เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เยาวชนสามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย และลดผลกระทบอันเกิดจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อเป็นการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ให้สอดคล้องกับวิวัฒนาการของการใช้เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป เห็นว่าประกาศดังกล่าวนี้ มิได้ให้คำนิยามความหมายและขอบเขตของคำว่า “อิเล็กทรอนิกส์” ไว้ว่าจะหมายถึงการขายในลักษณะใด เป็นเรื่องยากในการปฏิบัติ

ซึ่งทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในการปฏิบัติ เป็นความคลุมเครือ สามารถตีความได้โดยกว้าง และไม่อาจระบุได้ว่าครอบคลุมช่องทางใดบ้าง อีกทั้ง ประกาศฉบับดังกล่าวไม่อาจควบคุมการขายแอลกอฮอล์ให้กับเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการห้ามขายผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นส่งผลให้เกิดการขายอย่างผิดกฎหมายมากขึ้น และเนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 พฤติกรรมการบริโภคของคนได้เปลี่ยนแปลงไป การจับจ่ายซื้อของบนช่องทางออนไลน์นั้นได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตวิถีใหม่ของคนส่วนใหญ่

และเมื่อได้พิจารณาจากเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ อย่างในประเทศนิวซีแลนด์ หรือประเทศออสเตรเลีย นั้น มีการอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางออนไลน์หรือทางอินเทอร์เน็ตได้ โดยมีการขอใบอนุญาตอย่างถูกต้องและต้องจำหน่ายให้แก่ผู้ซื้อที่แสดงหลักฐานว่ามีอายุเกินกว่าสิบแปดปีขึ้นไป ประกอบกับการที่นานาชาติได้ร่วมกันออกมาตรฐานสากลสำหรับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออนไลน์และการจัดส่ง (IARD's Global Standards for Online Alcohol Sale and Delivery) โดยสมาพันธ์เพื่อการดื่มอย่างรับผิดชอบนานาชาติ หรือ International Alliance for Responsible Drinking (IARD) ขึ้นมา เพื่อเป็นการร่วมกันป้องกันการจำหน่ายแอลกอฮอล์ผ่านช่องทางออนไลน์ให้แก่เยาวชนที่อายุไม่ถึงเกณฑ์ ซึ่งการกำหนดมาตรการทางกฎหมายขึ้นมานั้นย่อมส่งผลดีต่อการควบคุมการจำหน่ายแอลกอฮอล์ตามกฎหมายได้ดียิ่งกว่าการห้ามจำหน่ายแอลกอฮอล์ เนื่องจากสามารถตรวจสอบได้ และสามารถบังคับใช้

กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า และไม่ก่อให้เกิดการลักลอบจำหน่ายอย่างผิดกฎหมาย อีกทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับยุคไทยแลนด์ 4.0 ที่ขับเคลื่อนประเทศด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และอีคอมเมิร์ซด้วย

ในทางปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมาย มาตรา 29 ไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบอายุของผู้ซื้อในขณะที่ทำการซื้อขายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์นั้น เนื่องจากประเทศไทย ยังไม่มีการขายออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพดังในต่างประเทศ ที่การซื้อขายแอลกอฮอล์ที่มีการขายอย่างเป็นระบบ โดยผู้ขายจะมีการสอบถามอายุของผู้ซื้อเพื่อยืนยันตัวตนมีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ แต่หากเป็นกรณีของประเทศไทยนั้น หากมีการขายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ออนไลน์ นั้นการซื้อขายยังไม่มีระบบ ไม่มีมาตรการในการป้องกัน เป็นเหตุให้ได้รับข้อมูลอันเป็นเท็จจากผู้ซื้อได้ ดังนั้น ในการกำหนดอายุห้ามขายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์จึงไม่สามารถบังคับใช้และตรวจสอบในกรณีขายออนไลน์ได้อย่างแท้จริง

ส่วนปัญหาประการสุดท้ายเกี่ยวกับเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัล ได้กำหนดไว้ตามระเบียบกรมควบคุมโรคด้วย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัล และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ พุทธศักราช 2551 ตามมาตรา 32 กรณีการหักค่าปรับกรณีห้ามโฆษณาเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ นั้น ซึ่งโทษปรับโฆษณาเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ มีถึงห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท แม้ว่า พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดส่วนแบ่งสินบนรางวัลจากค่าปรับไว้สองกรณี กรณีมีการจับกุมร้อยละสี่สิบเข้าคลัง ร้อยละแปดสิบนำไปแบ่งเป็นเงินสินบนรางวัล และ กรณีไม่มีการจับกุมร้อยละสี่สิบเข้าคลัง ร้อยละหกสิบนำไปเป็นเงินสินบนรางวัล สำหรับเงินสินบนรางวัลนั้นจะอยู่ในอัตราส่วน ร้อยละสี่สิบห้าถึงหกสิบของค่าปรับทั้งหมดเสมอและเมื่อเทียบกับกฎหมายอื่นที่มีการใช้อัตราเงินค่าปรับนั้น

ในปัจจุบันได้ มีการปรับลดในส่วนของเงินสินบนรางวัลไว้ในพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนรางวัล ตามระเบียบกรมศุลกากร ว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พุทธศักราช 2560 กำหนดวิธีการจ่ายเงินสินบนรางวัล ในกรณีความผิดเกี่ยวกับการนำเข้าในหรือส่งออกปศุสัตว์หรือพืชหรือผลิตภัณฑ์ซึ่งของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากร และการนำของที่ผ่านหรือกำลังผ่านพิธีการศุลกากรเข้ามาในราชอาณาจักร หรือส่งของดังกล่าวออกไปนอกราชอาณาจักร หรือนำของเข้าเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายลำ โดยหลีกเลี่ยงข้อจำกัดหรือข้อห้ามอันเกี่ยวกับของนั้น เฉพาะกรณีความผิดฐานหลีกเลี่ยงข้อห้าม และในกรณีที่ช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจำนำหรือรับไว้โดยประการใดซึ่งของอันตนพึงรู้ว่าเป็นของอันเนื่องด้วยความผิดเกี่ยวกับการนำเข้าในหรือส่งออกปศุสัตว์หรือพืชหรือผลิตภัณฑ์ซึ่งของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากร ให้หักจ่ายเป็นเงินสินบนและรางวัลร้อยละสิบ จากเงินค่าขายของกลาง โดยให้หักจ่ายเป็นเงินสินบนร้อยละสิบ และเป็นเงินรางวัลร้อยละสิบแต่กรณีที่มีได้รับของกลางหรือของกลางไม่อาจจำหน่ายได้ให้หักจ่ายจากเงินค่าปรับ

และในกรณีความผิด ในการยื่น จัดให้ หรือยอมให้ผู้อื่นยื่นใบขนสินค้า เอกสาร หรือข้อมูล ซึ่งเกี่ยวกับการเสียอากรหรือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ไม่ถูกต้องหรือไม่บริบูรณ์ อันอาจก่อให้เกิดความสำคัญผิดในรายการใด ๆ ที่ได้แสดงไว้ในใบขนสินค้า เอกสาร หรือข้อมูลดังกล่าวต่อพนักงานศุลกากร

และในกรณีการนำของที่ผ่านหรือกำลังผ่านพิธีการศุลกากรเข้ามาในราชอาณาจักร หรือส่งของดังกล่าว ออกไปนอกราชอาณาจักร โดยหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียอากร โดยเจตนาจะหนีอากรที่ต้องเสีย สำหรับของนั้น ๆ และการนำของที่ผ่านหรือกำลังผ่านพิธีการศุลกากรเข้ามาในราชอาณาจักร หรือส่งของ ดังกล่าวออกไปนอกราชอาณาจักร หรือนำของเข้าเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายลำโดยหลีกเลี่ยงข้อจำกัด หรือข้อห้ามอันเกี่ยวกับของนั้น เฉพาะกรณีความผิดฐานหลีกเลี่ยงข้อจำกัดให้หักจ่ายเป็นเงินรางวัลร้อยละ 20 จากเงินค่าขายของกลาง แต่กรณีที่มีได้รับของกลางหรือของกลางไม่อาจจำหน่ายได้ให้หักจ่ายจากเงิน ค่าปรับ ส่วนกรณีที่มีการตรวจเก็บอากรขาด และเจ้าหน้าที่ผู้สำรวจเงินอากรตรวจพบ ไม่ได้มีการ เปลี่ยนแปลง แต่ในแต่ละกรณีจะให้เงินสินบนหรือรางวัลได้ไม่เกินคดีละห้าล้านบาท

ดังนั้นจึงเป็นปัญหาว่า เจ้าหน้าที่รัฐนั้นจะได้ส่วนแบ่งจากเงินรางวัลในจำนวนมากอาจจะเป็นข้อ กังขาได้ว่าอาจจะใช้ช่องโหว่ของกฎหมายนี้เป็นแรงจูงใจให้เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายนี้มากขึ้น และแม้ว่า การกำหนดเงินรางวัลไว้ในกฎหมายนั้นจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐก็ตามแต่ ก็ยังคงเป็นดาบสองคมที่เจ้าหน้าที่รัฐนั้นสามารถใช้ช่องว่างในตรงนี้ในการใช้อำนาจหน้าที่ในการแสวงหา ประโยชน์โดยมิชอบของราชการได้

และในกรณีที่เป็นการใช้ช่องว่างของกฎหมาย โดยใช้เพื่อเป็นประโยชน์แก่ ผู้แจ้งความนำจับที่ไม่มี ตัวตนอยู่จริง โดยเป็นการที่เจ้าหน้าที่อาจจะใช้ช่องว่างของเงื่อนไขการเบิกจ่ายเงินสินบนรางวัลในการทุจริต ในการเบิกจ่ายเงินสินบนให้แก่ผู้แจ้งความนำจับโดยอาชญากร โจรผู้ร้าย บุคคลนิรนามขึ้นมาเป็น ผู้แจ้งความนำจับ ได้ ซึ่งยากต่อการตรวจสอบ ตามหลักการที่ปรากฏตามระเบียบกรมควบคุมโรค ว่าด้วย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่ มแอลกอฮอล์ พุทธศักราช 2551 (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2556 ในพระราชบัญญัตินี้ ในหมวดที่ 3 การจ่ายเงิน สินบนรางวัล และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ได้กำหนดหลักการการจ่ายเงินสินบนไว้ว่า เงินสินบน หมายความว่า เงินที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งความนำจับ การจ่ายเงินสินบนให้แก่ผู้แจ้งความนำจับในคดีที่การจับกุม เป็นผลสำเร็จ เนื่องจากการแจ้งความนำจับนั้น ผู้แจ้งความนำจับจะต้องมิใช่ผู้จับหรือผู้มีหน้าที่ดำเนินการ ตามกฎหมายในเรื่องนั้น และผู้แจ้งความนำจับต้องแจ้งต่อผู้รับแจ้งความนำจับตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าตามระเบียบได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้อย่างกว้างไม่เฉพาะเจาะจง ในเรื่องของการยืนยันตัวตน ของผู้แจ้งความนำจับ ตามระเบียบได้ไว้เพียงเมื่อมีผู้มาแจ้งความนำจับ การแจ้งความนำจับนั้นจะต้องทำเป็น หนังสือลงลายมือชื่อผู้แจ้งความนำจับ โดยระบุ ชื่อ สกุล ที่อยู่จริงที่สามารถติดต่อได้

จากการศึกษาค้นคว้าการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางอิเล็กทรอนิกส์ และเงื่อนไข การจ่าย เงินสินบนรางวัล ตามพระราชบัญญัติควบคุมแอลกอฮอล์ พุทธศักราช 2551 ผู้ศึกษาพบว่ามีข้อเสนอแนะ คือ

1. ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดย เกณฑ์ อายุ วันเวลา การกำหนดอายุขั้นต่ำ ตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่กำหนดอายุ กำหนดห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่ายี่สิบ ปีบริบูรณ์ ซึ่งเกิดปัญหาการตีความหมาย ตาม เพราะหากตีความตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พุทธศักราช 2546 มาตรา 4 ประกอบกับ มาตรา 26 เด็ก

หมายความว่า บุคคลที่อายุต่ำกว่า สิบแปด ปีบริบูรณ์ และไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามผู้ใดกระทำการจำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราหรือบุหรี่แก่เด็ก

ดังนั้นกฎหมายทั้งสองฉบับควรจะกำหนดไว้เหมือนกันเพื่อเป็นเกณฑ์อายุขั้นต่ำให้เหมือนกันแล้ว ความเข้าใจที่แตกต่างกันก็จะหมดไป พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการตรวจสอบก็จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เกิดความสับสนว่าควรจะใช้กฎหมายใดบังคับ ซึ่งจะทำการกำหนดอายุขั้นต่ำของผู้บริโภคในการหาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความชัดเจน และสอดคล้องกัน เนื่องจากเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง

ส่วนในกรณีเรื่องการกำหนดวัน และ เวลาในการจำหน่ายและการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พุทธศักราช 2551 มีการออกกฎหมายมาบังคับใช้ เกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาในการจำหน่ายดังกล่าว จุดประสงค์ก็เพื่อต้องการลดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของประชาชน โดยเฉพาะเยาวชน แต่ก็ยังพบว่าประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย แสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพของกฎหมายที่บังคับใช้ อยู่ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ จึงควรที่จะเพิ่มมาตรการเกี่ยวกับการกำหนด วันเวลาให้สอดคล้องกัน โดยเอาการควบคุมของต่างประเทศมาปรับใช้ ยกตัวอย่างเช่น ประเทศออสเตรเลีย ที่ห้ามมีการซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันศุกร์ก่อนวันอีสเตอร์และวันคริสต์มาส ระหว่างเวลา แปดนาฬิกาถึงยี่สิบเอ็ด นาฬิกา ซึ่งทำให้ในวันที่มีคนเดินทางกลับบ้านเพื่อฉลองในเทศกาลดังกล่าวไม่สามารถหาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้

2. ปัญหาการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางอิเล็กทรอนิกส์

การขายทางอิเล็กทรอนิกส์นั้น ควรจะกำหนดคำนิยาม ของคำว่า “อิเล็กทรอนิกส์” ให้ชัดเจน ว่าเป็นการขายแบบไหน เพื่อประโยชน์ของการตีความ โดยนิยามว่า “เป็นการขายสินค้าและบริการให้กับผู้บริโภคผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยตรง โดยไม่ต้องผ่านคนกลางหรือตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ร้านค้าเสมือน ร้านสรรพสินค้าเสมือน”

และในกรณีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางอิเล็กทรอนิกส์นั้น ยังไม่สามารถควบคุมได้เท่าที่ควร ควรจะนำแนวทางของต่างประเทศมีบังคับใช้ อย่างในเครือรัฐออสเตรเลียได้ออกกฎหมายควบคุมให้ผู้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางอินเทอร์เน็ตที่มีใบอนุญาตขายต้องให้ผู้ซื้อแสดงวันเดือนปีเกิดเพื่อยืนยันว่าอายุเกินกว่า สิบแปดปี ในขณะที่มีการซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และในด้านการจัดส่งนั้น ห้ามผู้เยาว์รับมอบเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ซื้อขายสินค้าทางอินเทอร์เน็ตให้แก่ตนเองอีกด้วย เว้นแต่กรณีเข้าช้อยกเว้นของกฎหมาย หรือประเทศนิวซีแลนด์กำหนดให้ผู้ขายต้องสอบถามอายุของผู้ซื้อในครั้งแรกที่เข้าสู่เว็บไซต์ และก่อนที่จะทำการขายต้องให้ผู้ซื้อยืนยันว่าอายุ สิบแปดปีขึ้นไปด้วย

และควรนำมาตรฐานสากล ที่นานาชาติร่วมกันออก มาสำหรับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออนไลน์และการจัดส่ง (IARD's Global Standards for Online Alcohol Sale and Delivery) โดยสมาพันธ์เพื่อการดื่มอย่างรับผิดชอบนานาชาติ หรือ International Alliance for Responsible Drinking (IARD) มาพิจารณาร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วย

เพื่อเป็นการร่วมกันป้องกันการจำหน่ายแอลกอฮอล์ผ่านช่องทางออนไลน์ให้แก่เยาวชนที่อายุไม่ถึงเกณฑ์ ซึ่งการกำหนดมาตรการทางกฎหมายขึ้นมานั้นย่อมส่งผลดีต่อการควบคุมการจำหน่ายแอลกอฮอล์ตามกฎหมายได้ดีกว่าการห้ามจำหน่ายแอลกอฮอล์ เนื่องจากสามารถตรวจสอบได้ และสามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า และไม่ก่อให้เกิดการลักลอบจำหน่ายอย่างผิดกฎหมาย อีกทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับยุคไทยแลนด์ 4.0 ขับเคลื่อนประเทศด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และอีคอมเมิร์ซด้วย

3. ปัญหาเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัล

แม้ว่ามาตรการจูงใจการให้ เงินสินบนรางวัลแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นอีกมาตรการหนึ่งที่จะทำการดำเนินงานควบคุมเครื่องแอลกอฮอล์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล แต่เมื่อศึกษาประสิทธิผลของมาตรการจูงใจการให้เงินสินบนรางวัลแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ในภาพรวมทั้ง ประเทศ โดยจากการมองผ่านกฎหมายฉบับอื่นผลที่ได้จากการศึกษาควรปรับปรุงพัฒนามาตรการจูงใจให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ให้สอดคล้องกับความ เปลี่ยนแปลงไปทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ควรจะปรับปรุงกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนและรางวัล นั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศชาติ การเสนอให้มีการยกเลิกเงินส่วนนี้ไปเลยหรือการตัดลงให้มีจำนวนน้อยเกินไป ก็อาจจะไม่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานให้แก่เจ้าหน้าที่ในการทำงาน มิให้กระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบได้ หากเงินสินบนและรางวัลมีจำนวนสูงมากเกินไปอาจทำให้เจ้าหน้าที่ใช้กฎหมายหรือช่องว่างทางกฎหมายแสวงหาผลประโยชน์

โดยจะต้องพิจารณาปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนและรางวัล ทั้งนี้เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างเหมาะสม สร้างความเป็นธรรม และป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน อีกทั้งเกี่ยวกับการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาเรื่องค่าปรับที่ตั้งเพดานไว้สูง

การลงโทษปรับตามกฎหมายในปัจจุบันนั้น มีการเก็บเงินนำส่งเงินรายได้แผ่นดินจำนวนค่อนข้างน้อย จึงไม่ได้รับประโยชน์จากค่าปรับนี้เท่าที่ควร ในกรณีที่ส่วนผู้เจ้านำจับเมื่อเห็นว่าได้เงินจากค่าปรับมาก อาจจะทำให้เกิดแรงจูงใจเพิ่มมากขึ้นหากนำมาใช้ในทางที่ผิด อาจจะเป็นโทษ เมื่อเห็นว่าจะรับประโยชน์จากกฎหมายดังกล่าว เป็นจำนวนมาก ในขณะที่ผู้ถูกแจ้งได้รับผลกระทบ เงินสินบนและรางวัลอาจเป็นสาเหตุให้ถูกกลั่นแกล้ง อีกทั้งอาจเกิดปัญหาซ้ำซ้อนเกี่ยวกับการติดตามดูแลพินิจของเจ้าหน้าที่อีกด้วย

เมื่อพิจารณาจากการปรับปรุงของกฎหมายอื่นที่มีลักษณะเดียวกันแล้ว ควรให้มีการยกเลิกการจ่ายเงินสินบนรางวัล หรือ หากมีการลดให้มีจำนวนน้อยเกินไป อาจไม่เกิดแรงจูงใจในการทำงาน ทำให้เกิดช่องว่างให้เจ้าหน้าที่กระทำการทุจริต หากปรับให้มีสัดส่วนมากเกินไปก็เกิดปัญหาตามมา ควรปรับสัดส่วนให้พอเหมาะ ที่สำคัญการจ่ายเงินสินบนรางวัลควรมีเพดานขึ้นต่ำในการรับเงินสินบนและรางวัล ว่าจะต้องมีมูลค่าขั้นต่ำไม่เกินกี่บาท และปรับสัดส่วนให้พอเหมาะในกรณีหลักเกณฑ์ในการเบิกจ่ายเงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับ จะจ่ายให้แก่ผู้แจ้งความนำจับคดีที่การจับกุมเป็นผลสำเร็จเนื่องจากการแจ้งความนำจับนั้นมีนิยามอย่างไรให้ชัดเจนว่าการจำกุมสำเร็จนั้นในขั้นตอนไหนการจ่ายเงินสินบนนั้นจะต้องกำหนดหลักเกณฑ์ในคดีที่จะสามารถรับเงินรางวัลได้ให้ชัดเจน ในกรณีคดีที่วิญญูชนสามารถเล็งเห็นได้ว่าเป็นคดีที่บุคคลทั่วไปสามารถทราบได้ คดีประเภทนี้ไม่สมควรที่จะได้รับเงินเบิกจ่ายสินบน

เอกสารอ้างอิง

กมลศักดิ์ ตั้งธรรมนิยม. สารคดีเรื่องวิสกี้. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์หนึ่งเจ็ดการพิมพ์, 2531.

บัณฑิต ศรีไพศาล จุฑาภรณ์ แก้วมุงคุณ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศ.ว.ส.). การควบคุมปัญหาแอลกอฮอล์ด้วยกฎหมาย เอกสารวิชาการประกอบการพิจารณา พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร : Soda Studio Cration & Publishing, 2550.

มานิช รอดสม. ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสุราและการกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราสุรา. พิมพ์ครั้งที่ 7 , 2564.

เลิศ ดาวสุวรรณ. “มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายมหาชน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี, 2553.